

ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΑΘΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

Όπως γνωρίζετε, από το πρώτο εξάμηνο του Ακαδημαϊκού Έτους 2021 - 2022 αρχίσαμε την ανάπτυξη του θέματος ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΑΘΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ.

Ποιά είναι τα πάθη μας;

Οί κύριοι κλάδοι: Φιλαργυρία, Φιληδονία, Φιλαρχία.

Από αυτούς τους κύριους κλάδους φύονται πολλά παρακλάδια. Το δέντρο από το οποίο φύονται οι τρεις κλάδοι ή έγωπάθειά μας.

Η έννοια του πάθους έχει δύο όψεις. Η μία είναι η πνευματικής τάξεως, ή ασθένεια της ψυχής και ή άλλη είναι το πάθημα, οι συνέπειες μας πλήττουν στην ψυχή, ή στο σώμα ή και στά δύο στοιχεία της υπάρξεώς μας. Αυτά τα παθήματα μπορεί να είναι από τα δικά μας πάθη - ασθένειες ή από πάθη συνανθρώπων μας.

Γιατί ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ; Έπειδή το θέατρο αναπαριστάνει φάσεις της ζωής των ανθρώπων. Αποτελεί "μίμηση πράξεως" κατά τον φιλόσοφο Αριστοτέλη (Έργο ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ). Γι' αυτό στά ΜΑΘΗΜΑΤΑ αυτά εξετάζουμε τά διάφορα πάθη μέ άφετηρία θεατρικά έργα.

Στό ΜΑΘΗΜΑ 24 (22-10-22) εκθέσαμε τά πάθη τά όποια εξετάσαμε κατά ΜΑΘΗΜΑ από τίς 22-10-21 μέχρι τίς 2-5-22.

Μεγάλο άριθμό ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ άφιερώσαμε στό εξόχως ένδιαφέρον θέμα ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ. Διότι, όπως αντιλαμβάνεσθε, και στην περιοχή αυτή εκδηλώνονται τά πάθη μας και βιώνονται πάθη - παθήματα. Δέν μας διέφυγε τό φαινόμενο ΙΨΕΝΙΚΟ ΤΡΙΓΩΝΟ στην περιοχή αυτή του ανθρώπινου βίου.

Τά πάθη πού εξετάσαμε μέχρι και στό ΜΑΘΗΜΑ 63 (7-5-24) ανάγονται στους δύο κύριους κλάδους ΦΙΛΑΡΓΥΡΙΑ, ΦΙΛΗΔΟΝΙΑ.

Από τό σημερινό ΜΑΘΗΜΑ αρχίζουμε την μελέτη του κλάδου ΦΙΛΑΡΧΙΑ.

Γιατί εἶναι πάθος ἢ φιλαρχία; Εἶναι ἔκφραση ἐγωπάθειας; Εἶναι ἀσθένεια;

Εἶναι ἐπιθυμία ἐπιβολῆς στοὺς ἄλλους, ἀπὸ μικρὸ κύκλο προσώπων μέχρι μεγάλο κύκλο, ἀπὸ ὀλόκληρη κοινωνία μέχρι ὀλόκληρο τὸν λαὸ μιᾶς χώρας, μέχρι ἐπιβολὴ σὲ περισσότερες, σὲ πολλές χώρες.

«ΕΞΟΥΣΙΑ: ΔΙΑΚΟΝΟΣ ἢ ΔΥΝΑΣΤΗΣ;»

Ἡ ἀναρρίχηση στό βᾶθρο τῆς Ἐξουσίας περνᾷ ἀπὸ δρόμους σκολιούς. Πολλές φορές χρησιμοποιοῦνται ἀθέμιτα μέσα. Σέ κάποιες περιπτώσεις ἢ ἄνοδος στό θρόνο τῆς, πού ἦταν κάθοδος τὴν κλίμακα τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, ἀπετέλεσε αἰμοσταγῆ πορεία. Ὑπῆρξαν βέβαια πολλές περιπτώσεις προσώπων, στά ὁποῖα δόθηκε τό σκῆπτρο τῆς κληρονομικῶ δικαιώματι. Σέ ὅλες ὅμως τίς περιπτώσεις ἢ διατήρηση τῆς ἐξουσίας ἀπαιτεῖ τὴν χρησιμοποίησι διαθέσιμων μέσων ἢ τὴν δημιουργία πρόσφορων μέσων.

Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Τρωϊκοῦ Πολέμου, ἐκτός τῶν ἄλλων διακεκριμένων καί μὴ προσώπων, ἓνας εὐφυῆς ἄνθρωπος, ὁ Ὀδυσσεύς, ὑπηρετεῖ τὴν Ἐξουσία μέ ιδέες, συμβουλές καί ἐνέργειές του (βλ. τραγωδίες Σοφοκλῆ «Φιλοκτήτης» καί «Αἴας», Εὐριπίδη «Τρώαδες» καί «Ρῆσος»). Καί ὁ μὲν μυθικός γιὸς τοῦ Λαέρτη μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Τροίας ἐπέστρεψε ἔπειτα ἀπὸ πολλές περιπέτειες στὴν Ἰθάκη, στὴν πιστὴ σύζυγό του Πηνελόπη, ὁ πραγματικός Ὀδυσσεύς ἔμεινε ἀφοσιωμένος στὴν Ἐξουσία πού τὸν χρειαζόταν.

Αὐτὸς ὁ Ὀδυσσεύς ἀπέκτησε πολλοὺς ἀπογόνους πού τοὺς συναντοῦμε παντοῦ, ἀπὸ τὴν αὐγὴ τῆς ἱστορίας μέχρι τίς ἡμέρες μας. Ἡ χρησιμότητά τους γιὰ τὴν ἐκάστοτε καί ἐκασταχοῦ Ἐξουσία δὲν περιορίζεται στὴν ἔμφυτη εὐφυΐα. Ὁ χρόνος συσσωρεύει γνώσεις καί πείρα. Ἡ σωματική, διανοητική καί ἐρευνητική ἐργασία ἀνακαλύπτει ὀλόκληρους κόσμους ἀγαθῶν, ὑλῶν, δυνάμεων, ἐνεργειῶν πού μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὅπως τὰ προσφέρει ἡ Φύση ἢ μετὰ ἀπλὴ ἢ πολὺπλοκὴ ἐπεξεργασία. Ἡ ἐφευρετικότητα καί δημιουργικότητα ἐπινοοῦν καινούργια εἶδη σὲ ὅλους τοὺς χώρους, σ' ἓνα εὐρύτατο φάσμα, ἀπὸ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ (διαρκῆ καί ἀναλισκόμενα) μέχρι παραγωγικὰ ἀγαθὰ (διαρκῆ καί ἀναλώσιμα), ἀπὸ ἀγαθὰ πού προάγουν τὴν ζωὴ μέχρι προϊόντα πού τὴν ὑπονομεύουν, τὴν ὑποβαθμίζουν, τὴν καταστρέφουν. Ὡς «ἀγαθὰ» καί «προϊόντα» ἐννοοῦμε καί ὑλικά καί ἄυλα.

Οἱ ἄρχοντες ἀξιοποιοῦν, κατὰ κανόνα πρὸς ἴδιον ὄφελος, πᾶν προσφερόμενο καί πρόσφορο μέσον γιὰ τὴν διατήρηση καί νομὴ τῆς ἐξουσίας: σωματικὴ ρώμη καί εὐφυΐα, γενναιότητα καί εὐφευρετικότητα, φιλοτιμία καί ὀργανωτικὴ ικανότητα ἀνθρώπων, ὅπως καί ἀτομικὲς καί συλλογικὲς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες. Ἐπίσης κοινωνικὲς δομές, ὀργανωτικὰ συστήματα, θεσμοὺς, ἐπιστημονικὲς καί τεχνολογικὲς δυνατότητες.

Ἄν δὲν ὑπάρχει λαϊκὴ συναίνεση, ἢ Ἐξουσία χρειάζεται στρατιωτικὴ ἰσχύ καί στιβαρὴ ὀργανωτικὴ δομὴ (γιὰ διοίκηση, ἀστυνόμευση, φορολογία κ.λπ.). Γιὰ νὰ κρατεῖται ὑπὸ ἔλεγχου ὁ λαὸς καί γιὰ νὰ προλαμβάνεται ἢ διεκδίκηση τῆς Ἐξουσίας ἀπὸ ἄλλους, ἐκτός ἀπὸ κατασταλτικὸς μηχανισμοὺς, χρησιμοποιεῖται ἢ κατασκοπεῖται πού σήμερον ἔχει στή διάθεσὴ

της μέσα προηγμένης τεχνολογίας. Από τούς απογόνους τοῦ Ὀδυσσεά δέν διέφυγαν ἡ Ἐκπαίδευση καί τά Μ.Μ.Ε., πού μεθοδεύουν χειραγώγηση τῶν ὑπηκόων πρὸς ἐπιθυμητές στούς κρατοῦντες κατευθύνσεις. Γιά νά εἶναι οἱ «ὑπήκοοι» ὑπάκουοι, εὐπειθεῖς.

Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ὀδυσσεά ὑπηρετοῦν τήν Ἐξουσία ὄχι μόνον ὡς στρατιωτικοί, διοικητικοί, δικαστικοί καί ἄλλων εἰδικότητων ὑπάλληλοι, ἀλλά καί ὡς ἐπιστήμονες, ἐρευνητές, διανοούμενοι, καλλιτέχνες, δημοσιογράφοι, συνδικαλιστές. Καί τό κάνουν ἐν γνώσει τους, ἄλλοτε ἀπό ἀνάγκη, ἄλλοτε ἀπό συμφέρον, ἄλλοτε ἀπό πλάνη, ἄλλοτε ἀπό φόβο. Ὑπῆρχαν καί ἀσφαλῶς ὑπάρχουν ἐπιστήμονες, ἐρευνητές, ἐφευρέτες πού δέν ὑπηρετοῦν τήν Ἐξουσία ἐν γνώσει τους. Αὐτό δέν ἐμποδίζει τήν Ἐξουσία νά ἐκμεταλλεύεται τήν παντοειδή δημιουργία τους πρὸς ἐπίτευξη τῶν στόχων της.

Καί ὅπου ἡ Ἐξουσία φοράει τό μεταξωτό γάντι τῆς δημοκρατίας, δέν λησμονεῖ ὅσα διδάχθηκε στή σχολή τοῦ Μακιαβέλλι. Βρίσκει πάντα νομιμοφανεῖς τρόπους καί ὑπόγειους δρόμους γιά νά περιφρονεῖ ἠθική καί δικαιοσύνη. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ὀδυσσεά γνωρίζουν κοινωνική ψυχολογία, εἶναι ἀριστοτέχνες στήν προπαγάνδα, στήν πλύση ἐγκεφάλου, στήν παραπληροφόρηση, στό φιλτράρισμα τῶν εἰδήσεων. Χειραγωγοῦν τόν λαό κατά τά συμφέροντα τῶν ἀρχόντων καί τά συμφέροντα τῶν ἰσχυρῶν παραγόντων (οἰκονομικῶν κ.ἄ., ἐξωθεσμικῶν κέντρων ἐσωτερικοῦ, ἐξωτερικοῦ), πού τούς «διορίζουν».

Ποιοί ἄρχοντες αἰσθάνονται καί ἐνεργοῦν ὡς διάκονοι τοῦ λαοῦ πού κυβερνοῦν; «... οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καί οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν» (Μάρκ. 10 42).

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

15 Μαΐου 2024